

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 44. De fine requisito ad licitum matrimonii vsum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

quia id omnino aduerfatur naturali fini copulae coniugalis, qui est proles generati, estq; nefanda Sodomitia, quam aut aliam extra vas naturale feminis effusione vxor fecu exerceri nullo modo permittere debet, ne quidem ad mortem euadenda: non enim excusatur ex eo, qd vxor fit: quia ad solam copula aptam generationi proles vxor est. Adde, quod talis copula, vixore habita contra naturam, deterio: fit fornicatione; quae quoniam mala est intrinsece, nullo timore potest cohonestari.

Secunda conclusio est, Culpam esse mortalem si coniux in actu coniugali delectetur cogitatione vixore personae carnaliter dilectae, quae ad copularetur. Ratio aperta est; quia talis delectatio est mortala, de obiecto mortaliter malo.

Tertia est. Abusum vxoris per copulam extra vas naturale esse peccatum grauius simili co nullo cum soluta. Ratio est: quia talis abusus vxoris, vltra peccatu contra naturam, adulterium est duplici ex parte: hoc est, tum vxoris, tum etia viri quando quidem neuter eoru corpus suum alteri caste seruat, contra bonu fidei coniugalis: nec enim coniugium ordinatum est ad aliam copulam, qua naturalem, generationi proles aptam. Similis vero abusus vxorati cum soluta, adulteriu est tantum modo ex parte viri. Ita docet Sanchez disp. 18. duo addens. Alterum non referre qd tale flagitium committatur de mutuo coniugum consensu. Id enim non excusat illud a mortali: vt nec vxoris consensus excusat adulterium mariti cum soluta: quia coniuges cedere nequeunt bono fidei, ad quod adstringuntur. Alterum, est in confessione eiusdem flagitij declaranda: sic circumstantiam personae coniugis propriae. Nam si maritus dicat in genere se foemina contra naturam cognouisse, cum id intelligi possit de foemina soluta, grauius peccati non satis aperiretur iuxta antedicta. Sin autem in genere dicat cum foemina coniugata eiusmodi flagitium commisisse; id intelligi possit, ta de aliena quam de propria vxore: & per consequens intelligi, tale peccatum aggrauari malitia inultitiae commissae contra virum talis vxoris quod mendacium esset. Neq; sufficere addidisse commissum de consensu mariti talis foeminae: quia id esset regere talem consensum esse suum: quando quidem intelligeretur de consensu alterius viri, siq; non conferretur sufficienter ad integritatem confessionis.

De secundo autem modo, sit quarta conclusio, Modum coeundi coniugum, ex quo sequitur voluntaria feminis effusio extra vas a natura destinatum ad generatione, peccatum esse mortale. Hec patet per illud, quod Genes. 38. dicitur De Onam filio Iudae, quem tale flagitium committentem occidit Dominus: eo quod, vt ibi dem addit, rem detestandam faceret. Adde, quem cumq; non modo in coniugio, sed etiam extra illud tali effusione se voluntarie contaminantem excludi a regno caelorum. Sunt enim illi molles; quos Apostolus inter eos qui id ipsum regnum non possidebunt, numerat in priori ad Corinth. cap. 6. vers. 9.

Quinta conclusio est. Procuracionem voluntariam effusionis feminis extra legitimum vsu copulae coniugalis, sic esse illicita, vt nulla circumstantia cohonestari valeat: ne quidem ad conseruandam vitam, medijs licitis, vt pharacis eisdem procurandae adhibitis. Hanc ab omnibus admitti testis est Sanchez disp. 17. nu. 16. qui ad confirmationem suppone, quod Abulenfis ad cap. 5. D. Math. qu. 184. ad 1. notat in feminis emissionem sentiri delectationem adeo vehementem, vt homines illam tanquam summum bonum persequantur, illiq; velut suae foelicitati adhaereant. Inde enim intelligitur, quod cum talis effectus sit alienissimus a recta ratione, tanquam radix & fomes omnis turpitudinis ac peruersionis bonorum morum, iure ita esse obuiatum cauae eiusdem effectus, vt feminis humani administrato extra concessum diuina ordinatione matrimonij vsu legitimum, non sit relicta in arbitrio hominis, sed ei prohibita, ob periculum quod subesset euidentissimum, ne alioqui homo passione libidinis excacatus; sibi passim periuadens iustam causam adesse eiusdem feminis effundendi, illud prodigeret: siq; inuicem luxuria vicia pullularent in perniciem boni communis: vitandam, etiam cum iactura vitae hominis priuati: ideoq; ad eam seruandam, non est censenda licita praememorata effusio.

Sexta conclusio est, Non obstante matrimonij validitate, si ex superueniente ob morbum aliquem aut absentium imbecillitate viri, aut arctitudine foeminae, nullatenus possit se-

men intra huius vas debitum effundi: copulam coniugalem non esse licitam. Pro qua Sanchez in sequenti nu. 20. aliquod authores citat: praemissa hac ratione: quod coniugibus permessa sit solum copula ea, qua femine intra naturale vas effunditur: cuiusmodi si impossibilis esse inueniatur, non licet eam attentare. Addit nihilominus idem authores talibus coniugibus si periculum pollutionis absit, licitum esse mutuos amplexus, oscula, aliosq; id genus tactus; quandoquidem sunt veri coniuges: nec obstat, quod nequeant eos referre ad copulam tanquam ipsis impossibilem: quia possunt eodem referre ad sedationem concupiscentiae carnis: vel ex ad exhibitionem, signorum mutui amoris.

Septima conclusio est, Quando consideratis omnibus circumstantijs probabilis spes aduerit feminam di intra vas, licitum esse coniugibus id ipsum per copulam attentare, etiam si per accidens & praeter eorum intentionem semen extra vas effundatur. Pro hac Sanchez num. 22. Caietanum, Nauarru, aliquotq; alios citat & probat: quia in tali casu coniuges vacant rei licitae: vt pote sibi possibili ac permessa: quodq; ex ea sequatur feminis extra vas effusio, accidit praeter ipsorum intentionem. Quo fit, vt ea excusetur a peccato, tanquam actus hominis: non quidem agentis, sed patientis illam. Quod si non obstat, quin memorata copula sit illicita: oporteret plurimas actiones necessarias omittere tanquam illicitas ob periculum secuturae ex eis pollutionis contra agentis intentionem: quale contingere potest in audiendis confessionibus, in medendis morbis mulierum, alijsque multis. Videnda sunt dicta in praeced. libr. 22. cap. 3. sect. 9. Accedit, quod in cap. Laudabilem, De frigidis & malefic. triennalis experientia concedatur coniugibus dubitantibus an impotentia ipsorum sit perpetua, vt iudicari possit valueritne matrimonium ipsorum, in qua sine dubio experientia, saepe fieri potest vt semen extra vas effundatur, cum quo nihilominus periculosius ea non approbat.

Octaua conclusio est, Culpam mortalem admittere foemina, quae statim post coitum mingit, aut quidquam aliud facit vt semen receptum expellat. Hanc Sanchez in eod. libr. 9. disp. 20. nu. 3. citatis alijs habet. Et probat: quia in eo sicut & in effusione extra vas, semen per se & ex intentione frustratur sine in quem a natura ordinatur.

De tertio deniq; modo, de quo iam egimus in cit. cap. 3. sect. 8. notandum est, grauius quidem increpandos esse coniuges qui commiscuntur seruato quidem vase legitimo, sed variato situ naturali: quia graue peccatu veniale admittunt: etiam si possint excusari a mortali, tanquam non frustantes semen sine suo: quod recipitur in matricem foemineam non quidem per descensum, sed per attractionem; siquidem in illa inest virtus naturalis semen ipsum attrahens, sicut in stomacho est naturalis vis cibum attrahens.

CAP. XLIV.

De sine requisito ad licitum matrimonij vsu.

SUMMARIVM.

- 336 De primo, secundo, & tertio sine matrimonij; qui sunt bonum pro is, bonum fidei, & bonum Sacramenti.
- 337 De quarto, qui est corporis sanitas.
- 338 De quinto, qui est vitatio fornicationis.
- 339 De sexto, qui est carnis delectatio.
- 340 Explicatio difficultatis, An peccet vtens matrimonio, si sine delectationis gratia.

Multiplex finis esse potest vsus matrimonij: quoru primus est proles. 2. reddere debitum. 3. significatio vnionis Christi cum Ecclesia. 4. sanitas corporis. 5. vitatio fornicationis. 6. carnis delectatio, de quibus in genere nihil occurrit addendum ad antedicta lib. 12.

DE PRIMO autem illorum in particulari notandum est; Licitum esse actum coniugalem, relatum bonum proles, aut in bonum fidei: seu dum is exercetur gratia proles habenda, aut seruanda fidei alteri coniugi, reddendo ei debitum. Quam esse omnium Theologorum & vtriusque iuris interpretum sententiam Sanchez testatur lib. 9. disp. 8. sub initium: ratione addens ex parte quidem boni proles: quod cum Deus nihil illicitum instituire possit: instituerit autem matrimonium

ad multiplicationem generis humani, & per consequens ad proles generationem certe coniuges in eum finem videntes coniugio, non peccant nisi forte venialiter, *vt idem addit nu. 2.* cum in prole sit intentio, quæ licet mala tunc non sit, imperfecta est tamen: nisi ipsa ulterius ad Deum referatur, sicut exposcit virtus finis ante propositus: nimirum bonum Sacramenti, seu significatio vnionis Christi cum Ecclesia. Quoad bonum vero fidei, probat: quia cum ex iustitia coniux teneatur coniugi debitum coniugale reddere, vtens matrimonio in eum finem, non modo peccat, sed facit opus virtutis.

Circa eundem tertium finem, idem author *ibid. nu. 14. & 15.* notat vsum matrimonij ad eam significationem relatum, vacare quidem culpâ si intentione vntium, in cludat bona proles & fidei: sed si eadem excludat esse veniale, tanquã deficiens in perfectione finis. Sacramentum enim matrimonij est, *vt signum rei sacræ*, & ita pro fine respicit memoratam significationem, quam coniugum vinculum indissolubile habet: tum etiam signum practicum, seu relatum ad vsum: qui quidē vsum prolem & redditionem debiti coniugalis respicit, tanquam finem, quem si aliquis in eodem vsum excludat à sua intentione, contentus intendere significationem vnionis Christi cum Ecclesia, deficit in perfectione finis. Cuiusmodi defectus non videtur esse malum adeo grande, vt censeri debeat mortale. Aduerte vero idem Sanchez in præcedenti nu. 3. alijs citatis habet, non esse opus in actu ipso coniugali reminisci horum finium, vt in eos ille relatus esse censetur: sed sufficere si à principio coniuges matrimonium inierint ob tales fines, nec in eodem actu habuerint contrariam intentionem.

DE QUARTO fine, hoc est sanitate corporis, Sanchez agens *disp. 10.* rationi congruenter docet, nullam culpam esse coniugale debitum petere causa sanitatis corporis, vbi nulum aliud aptum medium inuenitur ad eam instaurandam tuendamve. Esse autem veniale vbi aliud conueniens medium occurrit. Pro cuius doctrinæ prior parte ratio facit: quia talis petitio cum sit licita ob bonum proles, multo magis erit ob necessitatem restaurandæ aut tuendæ propriæ salutis: cui plus quam bono proles, tanquam alio, quilibet tenetur consulere. Adde intentionem sanitatis non excludere sed includere saltem remote, bono proles & fidei: hoc scilicet nomine, quod vtens bona valetudine sit aptior proli generandæ ac debito reddendo. Pro posteriore quoque parte facit ratio: quia peruersio debiti ordinis, nisi necessitas excuset, mala est, saltem venialiter. Quale peruersionem contingere, quado absque necessitate coniugale debitum petitur causa sanitatis, patet; quia tunc actus suapte natura ordinatus ad bonum speciei, refertur ad bonum individui: ac proinde peccatur ea ratione, qua si baptismus institutus ad remissionem peccatorum, suscipitur intentione recuperandi sanitatem. Cæterum si nulla sit spes proles, sicut tunc cessat ratio peruersionis antedictæ, ita etiam cessat peccatum. Nec item peccatum erit, si debitum petatur intentione sanitatis minus principaliter; intendendo principaliter susceptionem proles cuius extat spes: tunc etiam debitum ordo intentionum seruatur.

Quod vero in casibus illis, in quibus coniugalis debiti petitio ob sanitatem, mala est, redditiō similiter mala non sit; ex eo patet, quod circumstantia talem malitiam influens, teneat se tantum ex parte petentis, cuius intentio est indebita: non autem ex parte ipsius petitionis, quæ ob eandem intentionem non desinit esse bona suapte naturâ; ita vt coniux cui sit, teneatur reddere quod petitur, tanquam debitum ex iustitia: atque adeo peccatū quod in ea re cernitur, tantum fit ex parte petentis, nullo vero modo ex parte reddentis, quæ est actus iustitiæ: aut ex parte reddentis, debita intentione agentis, ad quod tenetur. Videri possunt pro pleniore intelligentia, quæ ab eodem Sanchez late tractantur in eodem lib. 9. *disp. 6.*

DE QUINTO fine, qui est vitatio fornicationis, idem est statuendum ac de sanitate corporis: nimirum petitione debiti factam causa talis finis peccato vacare in petente: qui nequit alijs medijs adhibitis, carnis stimulos sedare: peccatum autem esse veniale, si petens possit alio modo incontinentiæ obuiare. Prior pars probatur tum alijs rationibus quas adfert

Sanchez in sequenti *disp. nona, num. tertio*: tum quia lex diuina indulget accessum ad vxorem ob eum finem, dicente Apostolo in priori ad Corinth. cap. 7. Reuertimini in idipsum ne tentet vos Satanas: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Illam igitur exigere non est peccatum, vt nec est prohibitum; prout patet: quia hoc ipso, quod Deus indulget aliquid, id non aduertatur voluntati ipsius, nec censeri debet ab ipso prohibitum, continere ve: offensam diuinam: nisi vitietur aliqua circumstantia, quam necessitas non excuset. Tunc enim peccatum committi certum est. Atque inde posterior pars probatur. Namque in eo casu absque necessitate, vsui matrimonij finis vltimus indebitè constituitur fornicationis vitatio: quæ tantum est finis mediatus, vt pote ordinatus in bonum fidei vt in vltiorem finem. Enimvero talis finium peruersio non est adeo aliena à ratione, vt censeri debeat constitutere mortale. Porro sic peruerse petenti, debitum coniugale reddere non esse peccatum statui potest eadem ratione, qua statutum est in numero præcedenti, de eadem redditione, facta debitum coniugale petenti principaliter ob corporis sanitatem.

DE SEXTO fine, hoc est, carnali delectatione: inter omnes constat prout Sanchez *disp. 11. num. 3. testatur*, mortaliter peccare coniugem qui ad alterum coniugem suum accedit cum eo excessu intentionis delectandi se, vt paratus sit ad accedendum, etiam si non esset suus. Ratio aperta est: quia talis vere habet animum fornicandi: nec quod is animus conditionalis sit obstat, quin vere sit contra sextum decalogi præceptum. Debet tamen actualis esse idem animus, vt Sanchez aliquot alijs citatis addit, quoniam habitualis (qualis est, nihil de accessu fornicario cogitantis, sic tamen dispositi, vt si alter non esset suus coniux, nihilominus accederet) non sufficit: quia actibus, non autem habitibus meremur aut demeremur.

Difficultas est autem. An si absque transgressione limitum matrimonij, actus coniugalis exerceatur tantum delectationis carnalis gratiâ, peccetur. De qua videtur tenendum, in eo peccari quidem ob defectum debiti finis principalis, quem oportet esse bonum propter se expetendum, qualis non est proposita delectatio, quæ naturæ institutione refertur ad bonum proles, tanquam incitamentum ad vacandum propagationi speciei: sicut delectatio in capiendō cibo, incitamentum est ad vacandum conseruationi individui: ideoque expetenda est tantum modo propter aliud, tanquam medium: non autem propter se, tanquã finis. Non peccari autem mortaliter ex eo intelligitur, quod peruersio illa finis non appareat tantopere aliena à ratione: vt censeri debeat diuinam amicitiam dissoluere, quando est absque transgressione limitum matrimonij: prout censeri potest, quæ sita tantū virtute vinculi matrimonij, nec amplius procurata, quam natura adiunxit copulæ coniugali, vt esset incitamentum ad vacandum propagationi humanæ speciei.

Quæ cum ita sint, relinquatur vsum actus coniugalis, solius delectationis gratiâ vsurpatum, si non transgreditur matrimonij limites, esse quidem peccatum, non tamen plusquam veniale. Pro quo auctores plurimos Sanchez citat in sequenti *num. 4.* præmissis his verbis D. Augustini de bono coniugali cap. 6. tom. 6. Coniugalis concubitus generandi causa non habet culpam: concupiscentiæ vero satandæ, tamen cum coniuge venialem. Vide cap. Vir cum propria 33. quæstio. 4. Adfert vero num. 7. aliquot alijs citatis: qua ratione dictum est in præcedentibus, hic etiam dicendum esse: quod etiam si peccet is qui debitum exigit, ob solam delectationem: coniugem tamen à quo exigitur, posse & debere illud reddere.

CAP. XLV.

De vitiatione damni, ac nonnullis alijs requisitis ad rectum matrimonij vsum.

SUMMARIUM.

341 Triplex periculum damni, obstanti rectitudini vsus matrimonij.

342 Expli-

REGINA
DE
PRAE
FORJ
E. V